

Plenum

Torsdag 6.10.2022 kl. 16.02—21.18

3.2. Muntlig fråga om bistånd till Ukraina i form av försvarsmateriel (Antti Häkkänen saml)

Muntligt spörsmål MFT 154/2022 rd

Muntlig frågestund

Förste vice talman Antti Rinne: Vi går över till nästa fråga. Ledamot Häkkänen, varsågod.

Debatt

16.24 Antti Häkkänen kok: Arvoisa puhemies! Ukrainan sodan lopputulos määrittää Euroopan turvallisuutta pitkälle tulevaisuuteen. Sillä on myös suorat vaikutukset suomalaisen turvallisuuteen, ja sen takia Ukrainan on voitettava tämä sota. Lännen tuki on nyt ratkaisevan tärkeä: Ukrainalla on nyt momentum, ote sodasta. Sen takia nyt tarvitaan kaikki mahdollinen tuki, pakotteita kireämmälle, jotta Venäjän sotakassa tyhjenee ja Venäjän yhteiskunta joutuu tässä ahtaammalle. Mutta avainkysymykseen nousee puolustusmateriaaliapu. Tiedetään, että Euroopassa ja Suomessakin tässä tarvitaan nyt enemmän toimenpiteitä — se on nähty jo kuukausien ajan. Suomalainen puolustusteollisuus kykenee myös parempaan, mutta se edellyttää suunnitelmallista otetta valtiolta, johtajuutta ja uusia päätöksiä. Onko hallitus tehnyt jo joitain päätöksiä tai ryhtymässä suunnitelmallisesti tähän toimintaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.25 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta, tämä lännen puolustusmateriaaliapu, jota Ukraina on saanut ja saa, on erittäin tärkeää siinä, että Ukraina voi ylipäättään puolustaa omaa maataan. Tätä Suomikin on ollut antamassa yhdessä hyvin monen muun maan kanssa, ja tätä me myös jatkamme, Tuorein päätös Suomen osalta tässä on noin kaksi tuntia vanha, elikkä tänä iltapäivänä viimeksi teimme päätöksen: yhdeksäs paketti puolustustarvikeapua [Eduskunnasta: Oikein!] lähtee Suomesta eteenpäin.

Kysymykseen siitä, miten puolustusteollisuutta saadaan mukaan. Meillä oli alkuviikosta vierailulla Euroopan puolustustarvikeviraston johtaja. Minun viestini hänelle oli, että tehkää enemmän Euroopassa, koettakaa saada vauhtia puolustusteollisuuden toimiin. Lisäksi kutsuin kotimaisen teollisuuden keskusteluun tästä maanantaina, ja tuo keskustelu oli kyllä rohkaiseva. Uskon, että puolustusteollisuus pystyy tekemään kotimaassakin vielä vähän enemmän, ja tässä asiassa on jatkotyö käynnissä.

Punkt i protokollet PR 105/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Häkkänen, olkaa hyvä.

16.27 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että Suomi puolustusministeriön ja ulkomministeriön johdolla toimisi tässä asiassa ripeästi ja suunnitelmallisesti. On hyvä, että keskusteluja on käyty, mutta ongelmat ovat olleet tiedossa ja siellä on pullonkaula, josta päästään varmasti nopeasti eteenpäin, ja tähän kaikki tuki tulee varmasti eduskunnasta, kun tätä työtä ryhdytte tekemään.

Mutta tämän sodan iso opetus on se, että Euroopan turvallisuus on yhä vahvemmin, edelleen, USA:n tuen varassa. USA on ollut merkittävin tukija Ukrainalle sinänsä puolustusmateriaalissa mutta myös taloudellisessa avussa. Euroopan pitää pystyä parempaan, ja nyt akuutti tilanne edellyttää sitä, että Eurooppa pystyy parempaan tässä puolustusmateriaalituotannossa — ja nimenomaan Euroopan unioni on tässä ratkaiseva toimija. Suomen kannattaisi nostaa puolustuspolitiikka Euroopan unionin politiikassa kärkipaikalle eli Suomen oma-aloitteisuus siinä, että Euroopan maat vihdoinkin ryhtyvät vahvistamaan omaa puolustustuotantoa ripeästi ja suunnitelmallisesti. Onko Suomi nostanut EU-politiikan kärkipaikalle puolustuspolitiikan? [Puhemies: Kiitoksia!] Onko esimerkiksi pääministeri nostamassa tämän neuvostossa esiin huomenna? [Anne Kalmarin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.28 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): No, arvoisa puhemies, en nyt ole aivan varma siitä, mitä asioita pääministeri on tässä nostamassa esille, mutta se on selvää, että tämä kuuluu kyllä niihin tärkeisiin asioihin, mitä Suomi on painottanut, ja kyllä meillä on ollut selkeä tuki niille eurooppalaisille aloitteille, joissa Euroopan yhteistoimintaa turvallisuuden ja puolustuksen suhteen parannetaan, ja tässä on otettukin askelia eteenpäin. Meillä on uusi eurooppalainen näkymä siitä ja suunnitelma, miten vahvistamme eurooppalaista puolustusta. EPF-rahaston kautta on tuettu Ukrainan puolustusmateriaalitukea. Lisäksi on suunnitteilla toimia, joilla edistetään eurooppalaisia yhteishankintoja — tämäkin liittyy Ukrainan tukeen. Eli kyllä tässä nyt aika paljon tehdään. Mutta olen samaa mieltä kysyjän kanssa siitä, että vieläkin voidaan tehdä enemmän, ja kyllä tässä Suomi ei todellakaan ole jarrumies, vaan pikemminkin niitä draivereita, jotka vievät tätä asiaa eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

16.29 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos yhdeksännestä Ukraina-tukipaketista. Se on äärettömän tärkeä. Nyt kun me nähdään, miten Ukraina vastahyökkäys etenee, Venäjä on ahtaalla, niin nyt jos joskus sitä tukea pitää antaa. Tässä on mahdollisuus todellakin kääntää tämän sodan suuntaa.

Tämä tulee johtamaan siihen, että Putin on yhä ahtaammalla, mikä on aivan oikein. Mutta kuten me olemme pystyneet lukemaan mediasta ja arvaamme sen, että riski sille, että hän ryhtyy epätoivoisiinkin vastatoimiin aina ydinaseista alkaen, on ollut esillä, niin haluaisin nyt kysyä: olemmekohan me varautuneet erilaisiin skenaarioihin — myöskin pahimpiin mah-

Punkt i protokollet PR 105/2022 rd

dollisiin skenaarioihin — ja olemmehan me valmiita toimimaan erilaisissa tilanteissa? Kaikenlaiseen harmintekoon he pystyvät, kuten me nähtiin näitten kaasuputkien räjäytyksessä. Meillä on muuta kriittistä infraa, mutta sitten on myöskin nämä pahimmat vaihtoehdot. Miten Suomen hallitus ja Suomi ovat varautuneet?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.30 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Orpolle erinomaisesta kysymyksestä. Tietysti me olemme nyt jo katsoneet, miten omaa infrastruktuuriamme suojellaan. Meillä on hyvä väestönsuojelujärjestelmä kaikkia näitä pahoja ja pahimpia vaihtoehtoja vastaan. Meillä on oma toimiva puolustus. Totta kai näitä mietitään.

Mutta samaan aikaan on hyvä ehkä huomata, että nämä epätoivoiset teot — Venäjän tunnustus näille neljälle alueelle, annektointi neljälle alueelle, tai tällainen löysä ydinasepuhe, jota Venäjä nyt harjoittaa — vieroittavat Venäjästä monia niitakin maita, jotka ovat ehkä tähän mennessä niin sanotusti istuneet aidalla, eivät ole ottaneet kantaa tähän tai ovat jopa ilmaisseet tukea Venäjälle tämän kriisin alkuvaiheessa. Monia maita vieroksuttaa se, että rajoista voitaisiin äänestää, järjestää kansanäänestyksiä. Monia vieroksuttaa se, että tässä konfliktissa mentäisiin ydinaseiden käytön tielle. Ja nyt kannattaa — myöskin kansainvälisessä yhteisössä teemme sitä, olemme yhteydessä jatkuvasti eri maihin — juuri tässä suhteessa laajentaa tätä kansainvälistä rintamaa Venäjän aiheuttamaa konfliktia vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on Suomessa puolustussektorilla korkeaa, maailman parasta osaamista: Forssassa C.P.E. Production tekee luotiliivit ja suojavarusteet — maailman parhaat —, Sako Riihimäellä TRG:t, sniparit, tulevaisuuden rynnäkkökiväärit — maailman parhaat —, Patria Hämeenlinnassa 6x6:t, 8x8:t, panssaroidut sotilasajoneuvot — maailman parhaat.

Minkälaista keskustelua, arvoisa puolustusministeri Kaikkonen, on käyty puolustusteollisuuden kanssa, tai onko käyty, siitä, että voisimme vahvistaa huoltovarmuutta näiden ja muidenkin suomalaisten puolustusteollisuuden yritysten kanssa ja myös tätä kautta esimerkiksi apua Ukrainalle? Ja vientiluvat ovat myös iso kysymys, ja jos tähän ulkoministeri ehdii vastata, niin onko tässä tapahtunut muutosta, että pääsisimme yhteiseurooppalaiselle linjalle, esimerkiksi Ruotsin kanssa samoihin käytänteisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Yksi kysymys yhdelle ministerille yhdessä kysymyksessä. — Ministeri Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.32 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan kutsustani kotimaista teollisuutta oli koolla maanantaina pyöreän pöydän keskustelussa, ja halusin juuri kysyä sitä, minkälaisia mahdollisuuksia teollisuudella olisi toimia tässä tilanteessa vielä nykyistä tehokkaammin. Meillä on hyvä kotimainen puolustusteollisuus, mutta halusin kysyä, onko mahdollisuus tehdä vielä hieman enemmän. Ja viesti oli kyllä sen kaltainen, että voisi ollakin, ja tätä jatkotyötä lähdetään tekemään.

Punkt i protokollet PR 105/2022 rd

Meillä on tehty jo hankintoja. Eduskunta myönsi hallituksen esityksestä lisärahoitusta meillä kotimaisen puolustuksen vahvistamiselle. Tästä on tehty linjaukset jo keväällä ja nyt tietysti budjettikäsittelyssä vielä jatkoaskelia. Olemme aloittaneet erilaiset hankinnat, esimerkiksi merkittävä kertosinkohankinta tehtiin aivan äskettäin kotimaasta. Ja kyllä muutoinkin se, mitä kotimaasta pystytään hankkimaan, aika lailla tehdään. Osa joudutaan väistämättä ostamaan maailmalta, koska meillä ei ole kotimaassa ihan kaikkea tuotantoa, mitä tarvitaan. Ja kun myönnämme [Puhemies koputtaa] varmaankin jatkossakin vielä paketteja Ukrainaan, niin pystytään sitten korvaavia hankintoja tekemään kotimaasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.34 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ukrainan armeijan menestys osoittaa, että maahan lähetettävä tuki todella toimii ja sitä on jatkettava. Se vahvistaa myös omaa turvallisuuttamme, joka on sodan varjossa nostettu kokonaan uudelle tasolle.

Kun letkuja Venäjästä lyödään yksi kerrallaan poikki, samaan aikaan Kiina-riippuvuus on ja voi hyvin. Koska Kiinan voimapolitiikka ei toistaiseksi ole näyttänyt pahinta puoltaan, Eurooppa on jatkanut nukkumistaan. Emme voi herätä vasta sitten, kun käsissämme on vielä Venäjääkin massiivisempi kiristystilanne. Jos kaasuhanojen tyrehtyminen koettelee nyt Eurooppaa, voimme kuvitella, mikä tilanne olisi Kiina-pakotteiden kohdalla. Jotta tämä vältetään, tarvitaan Kiina-politiikan täyskäännöstä. Ministeri Haavisto, jaatko tämän näkemyksen, ja mitkä ovat keinot käännöksen tekemiseksi Suomen osalta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.34 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Tynkkyselle hyvin ajankohtaisesta kysymyksestä. Sanon ”ajankohtaisesta” sen vuoksi, että olemme juuri tänään hävinneet YK:n ihmisoikeusneuvostossa äänestyksen Xinjiangin tilanteesta. Siinä Suomi oli mukana siinä ryhmässä, joka halusi näitä ihmisoikeusasioita käsiteltäväksi myöskin YK:n ihmisoikeusneuvostossa rouva Bachelet’n tekemän hyvän raportin pohjalta. Tämä valitettavasti tässä äänestyksessä hävittiin, mutta tämä osoittaa, että olemme hereillä, seuraamme Kiinaa, myöskin ihmisoikeustilannetta siellä.

Meillä on myöskin pohdittu ja tehty uutta Kiina-strategiaa, jossa on myöskin otettu huomioon erilaiset riskit, joita tämä kasvava Kiina-riippuvuus lännelle yleensä ja meillekin voi aiheuttaa, myöskin niin, että yritykset tietävät nämä riskit, ottavat ne huomioon ja välttävät sellaisen Kiina-riippuvuuden syntymistä, joka sitten myös turvallisuusmielessä voisi olla haitallinen.

Ja nyt tietysti katseet kohdistuvat Kiinaan myöskin siinä, miten paljon se on valmis tukemaan Venäjää tässä Ukrainan hyökkäyksessä, ja tietysti vetoamme Kiinaan siinä, että se [Puhemies koputtaa] ei tukisi aktiivisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 105/2022 rd

16.36 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Puolustukseen on toden teolla Suomessa panostettu, ja kiitos siitä. Olemme hakeneet Nato-jäsenyyttä, nostaneet puolustusbudjettia jo ennen Venäjän hyökkäystä Ukraina ja sen jälkeen yhä edelleen ja muun muassa lisänneet kertausharjoituksia. [Ben Zyskowiezin välihuuto] Se viesti suomalaisille ja Suomen kansalle on se, että me olemme huolehtineet puolustuksesta ja samaan aikaan auttaneet Ukrainaa, aivan kuten ministeri kertoi.

Keskustan mielestä puolustusteollisuutta ja sen kotimaisuusastetta pitää edelleen nostaa ja tähän pitää panostaa. Vaikka olemme saaneet tukea kumppaneiltamme, niin edelleen me suomalaiset huolehdimme omasta puolustuksestamme, ja hyvin sen muuten teemmekin.

Ulkoministeriltä haluaisin kysyä, kun on äärettömän tärkeää, että tuki Ukrainalle ei loppu: oletteko sitä mieltä, että voisimme kenties vielä koventaa noita Venäjän vastaisia pakkotteita, jotta se viesti varmasti on selvä, että Suomi, Eurooppa ja länsi eivät hyväksy Venäjän sotatoimia Ukrainassa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.37 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, edustaja Könttä, kysymyksestä. Asia on sikäli ajankohtainen, että EU:n kahdeksannesta pakotepaketista on juuri tehty päätös tai ratkaisu. Se sisältää uusia sanktioita, jotka liittyvät juuri tähän Venäjän tekemään alueiden annektointiin ja tähän liikekannallepanokysymykseen. On aivan selvä, että Euroopassa on halu jatkaa vahvasti Ukrainan tukea ja samaan aikaan koettaa sulkea ne rahahanat, jotka vievät sitten Venäjän suuntaan siinä, että Venäjä pystyy jatkamaan tätä sotaa ja pystyy jatkamaan omien joukkojensa aseistamista. Tästä on selvästi yksimielisyys.

Ja sen verran ehkä täytyy kehua Euroopan unionia, että se tuntuu toimivan parhaiten kriiseissä. Se on tietysti surullista. Sen pitäisi toimia muinakin aikoina tehokkaasti, mutta kyllä tässä kriisissä Euroopan unioni on ollut se eturintama, joka on lähtenyt liikkeelle sekä sanktioissa että sitten tässä sotilaallisessa tuessa Ukrainalle muun muassa tämän European Peace Facilityn kautta. Tunnelma tällä hetkellä Brysselissä on se, että vahvasti jatketaan tätä apua. Yhdysvaltain apu toki on korvaamatonta, mutta EU:lla on erittäin vahva yhteinen tahto [Puhemies koputtaa] avun jatkamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

16.38 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies ja arvoiset ministerit! Monessa kodissa Suomessa mietitään nyt, että entäs jos, entäs jos. Entäs jos tilanne olisi semmoinen, että Suomi olisi samassa tilanteessa kuin Ukraina ja Venäjä nyt?

Tällä hetkellä venäläisillä on paljon kiinteistöomistusta Suomessa myös semmoisilla aika kriittisillä alueilla, mitkä ovat puolustuksen kannalta tai turvallisuuden kannalta hyvin kriittisiä alueita. Siellä voi olla lähellä lentokenttiä, teitä tai kenties satamia. Nyt tämä venäläinen maanomistus ja kiinteistöomistus on aika mielenkiintoinen, koska samoilla kiinteistöillä voi olla hirveän paljon omistajia, lisääntyvät ne omistajat sinne mystisesti. Onko nyt mietitty sitä, mitä hyvin nopeita toimia tehdään ja onko Suomi valmis kenties pakkolunastamaan nämä venäläisten kiinteistöt ja maat Suomelle? [Mikko Savola: Halli-

Punkt i protokollet PR 105/2022 rd

tuksen esitys on tulossa!] Nyt on tosi kyseessä. Venäjä yllätti. Milloin tämä tehdään? Tähän pitää puuttua hyvin ankaralla, hyvin ankaralla kädellä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.39 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä edustajalle. On ehkä hyvä nyt huomata, että se valtioneuvoston periaatepäätös, joka tehtiin, rajoittaa jo erittäin voimakkaasti olemassa oleville kiinteistöille pääsyä: yksi henkilö kerrallaan voi huoltotoimien vuoksi näille kiinteistöille mennä. Sitten ongelmaksi muodostui tämä, että kiinteistöomistusta alettiin jakaa ja tuli useita omistajia, ja nyt on tehty päätös, että 30.9. jälkeen omistajille ei myönnetä enää viisumia, ei saa enää turistiivisumia päästäkseen sinne kiinteistölle. Tämä tosiasiassa kuivaa nyt tämän mahdollisuuden jakaa kiinteistöomistusta, ja se kuivaa itse asiassa senkin mahdollisuuden, että hankkii uuden kiinteistön ja sitten sinne tulisi rajan yli. Kiinteistön voi toki hankkia, mutta sinne ei pääse tällä hetkellä, viisumia ei tähän tarkoitukseen saa, eli tämä hallituksen periaatepäätös linjaa tämän erittäin rajusti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

16.40 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu alkoi edustaja Häkkinen oikeasta havainnosta, että nyt on todella se momentum. Venäjä yrittää voittaa väsyttämällä ja pelottelemalla meitä. Nyt Ukraina on siellä kentällä vahvoilla, meidän pitää nyt tukea myös aseistuksessa kertaluokkaa suuremmin.

Ulkoministeri tässä sanoi, että Euroopassa on yhteisymmärrys siitä, että Putinin sotakas-
san rahahanat suljetaan. Valitettavasti näin ei minun käsittääkseni kuitenkaan ole. Eikö niin, että viime viikolla Kreikka ja eräät muut jäsenmaat onnistuvat estämään sen, että venäläisen öljyn rahtaaminen pääosin eurooppalaisten varustamojen toimesta kiellettäisiin? Kysynkin ulkoministeriltä, voitaisiinko nyt tämän vastahyökkäyksen, momentumin, tilanteessa vielä palata päämiestasolla tähän, että nyt on aika keskeyttää venäläisen öljyn rahtaaminen isolta osaltaan Suomenlahden kautta — sadan miljardin dollarin vuosittainen virta — ja [Puhemies koputtaa] tiputtaa sitä kautta Putinin kyky nopeasti alas.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.41 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Kiitos edustaja Mykkäsel-
le, erinomainen kysymys. Tässä on koko ajan juostu kilpaa myöskin sen kanssa, mitä Venäjä tekee näillä sotatoimillaan, ja tehty esityksiä Euroopan unionissa uusista sanktiois-
ta mukaan lukien kaikki öljyyn kohdistuvat sanktiot ja kaasuun kohdistuvat sanktiot. On totta, että yksittäiset jäsenmaat sitten omaa tilannettaan peilaten joko hyväksyvät näitä eh-
dotuksia tai hylkäävät niitä tai pyytävät, että niiden valmisteluun varataan vielä niille ai-
kaa. On annettu tiettyjä aikajanoja. Täytyy huomata, että jo tehdyissäkin sanktiopäätöksis-
sä on näitä myöhemmin laukeavia kohtia, ja se kiristää jo sanktioita tässä mielessä. Aivan
kaikkia sanktiota ei ole otettu käyttöön juuri sen takia, että on ollut juurikin jäsenmaiden

Punkt i protokollet PR 105/2022 rd

vastustusta. Suomi on ollut kovan linjan kannattaja sekä näiden öljy- että kaasusanktioiden osalta, ja olemme myöskin nostaneet esiin sen, että turistiviisumit, samalla tavalla kuin me olemme ne kieltäneet, kiellettäisiin koko EU:n alueella. Uskon, että sanktiopaketit koko ajan kehittyvät, tulee näitä uusia ehdotuksia, ja varmaan päästään tähänkin edustajan esittämään ehdotukseen.

Frågan slutbehandlad.